

International Journal of Social
Science Research
www.ijssr.net
ijssresearch@gmail.com
ISSN: 2146-8257

The Equivalence problem of Russian Verbs to Reported Past Forms of Turkish Verbs

Arif Yıldırım¹

Erciyes University, Faculty of Letters, Russian Language and Literature
<https://orcid.org/0000-0003-2284-5939>

ABSTRACT

In this study, the equivalence problem of past tense verbs in Russian and Turkish is examined. While Turkish has two verb forms for the simple past tense- *görülen* (which is experienced by the speaker himself) and reported (*öğrenilen*) (which is heard by the speaker), there is only one past verb form in Russian. In this study, on the basis of that difference, solutions are discussed about the equivalence of reported past form of Turkish and Russian. Data were collected from course books used in teaching Turkish and Russian as a foreign language as well as a dictionary of Linguistics terminology. With the help of connectors such as “as if, supposedly, as I heard” and reported speech such as “it is said that” in Russian, particularly the equivalence problem of prefixed verbs of motion in Russian was adressed and supported by translations in both languages. In addition, this study is not only important for its suggestions to equivalence of translation between these two languages but also for teaching Russian as a foreign language.

ARTICLE INFO

Key Words: Russian, Turkish, past tense, reported past tense, equivalence, foreign language teaching, translation

Received: 05.06.2019
Published online:
30.06.2019

Extended Summary

Purpose

Russian, which is the main language of communication in Eurasia, together with the countries of Eastern Europe and the former Soviet Union, is also one of the official languages of the United Nations. Although Russian- which belongs to the Indo - European language family, the origin of which is based on Eastern Slavic languages- and Turkish- a part of Altai branch of Ural-Altai language family- are similar in some cases, they vary in many aspects, revealing the fact that they belong to different language families.

The fact that Turkish and Russian are different in many respects raises a number of problems in language teaching, learning and translation. For example, as Turkish is an

¹ Corresponding author:
Asst.Prof.Dr.
arifyildirim@erciyes.edu.tr
(0352) 207 66 66 / 33842

agglutinative language- meaning that suffixes are added to the words- whereas in Russian, meaning can be conveyed by adding both prefixes and suffixes to the word as well as changing in the word structure, it is inevitable for Turkish learners of Russian to face equivalence problem and difficulties in comprehension and practice as well as verbal and written translation.

In this sense, in Russian and Turkish, verbs and verb tenses are important. The comparison of the verbs / motion verbs in Russian and Turkish reveals significant differences in terms of meaning, form and structure, which leads to equivalence problem between the two languages. Supported with examples, this study aims to investigate the equivalence problem in verbs in Turkish, which is frequently encountered in teaching Russian as a foreign language and translations from/to Turkish.

Turkish native speakers learning Russian and Russian native speakers learning Turkish face difficulties in comprehending and using past forms of the verbs and misuse them. Moreover, it can lead to serious problems in verbal and written translation from Russian to Turkish and vice versa. Some aspects of Russian that cause such problems are as follows:

- nouns are categorized by their gender,
- the gender of the subject is taken into account while conjugating the verbs in the past tense whereas in Turkish, grammatical category is not made in terms of genus discrimination, but only in terms of biological genera,
- verbs are divided into two groups based on perfective and imperfective, and their usage is limited to specific rules
- verbs are relatively different from Turkish in terms of syntax and semantics
- the reported past form in Turkish causes equivalence problem, and its meaning can only be expressed via conjunctions and reported speech

The aim of this study is to evaluate the past forms of verbs in Russian, and to comprehensively elucidate specifically the equivalence problem of the use of verbs of motion that take prefixes in the reported past tense in Turkish and propose a solution to this problem.

Method

With a view to investigating reported past usage in Russian, which is a tense in Turkish grammar, data were collected from coursebooks used in teaching Russian, grammar books and a dictionary of Linguistics terminology. Comparative examples are gathered in both languages for the solution of the problem during teaching Russian as a foreign language and in oral/written translations. The sentences in both languages were examined in terms of grammar and the Turkish equivalent of conjunctions and reported speech in Russian were evaluated.

Results

This study reveals the equivalence problem between the past tense in Russian and the reported past tense in Turkish. According to the findings, the past form of the perfective verbs in Russian overlap, although not completely, with the past tense in Turkish. However, the equivalence problem arises in the use of reported past tense. When teaching the past tense in Russian to Turkish native speakers, this equivalence problem should specifically be highlighted.

The results also indicate that the perfective verbs in Russian, their usage and meaning overlap with the past tense in Turkish. In addition, it can be concluded that, depending on the meaning intended to express, the equivalence problem can be solved by paying special attention to the conjunctions and reported speech in Russian.

In conclusion, although the equivalence problem is observed in almost every verb, it is very common in the use of verbs of motion while teaching and learning Russian as well as in translation. This problem can be solved by making use of conjunctions such as “as if, supposedly, as I heard” and reported speech such as “it is said that”.

Conclusion and implications

The verbs of the imperfective / perfective in Russian in the past tense and their uses and meanings are equivalent to the past tense in Turkish. In this study, it is stated that the reported past tense in Turkish can be expressed not only by the verbs that fall into these two types in Russian but also with the help of conjunctions and reported speech. It could be concluded that the equivalence problem encountered in the past tense can be solved by paying attention to certain conjunctions and reported speech.

As a result, the equivalence problem is encountered in almost every verb in Russian, especially in the use of prefixed verbs of motion while teaching and learning Russian as a foreign language and translations. In order to avoid or overcome this problem and to express the meaning of reported past tense in Turkish accurately, conjunctions such as “as if, supposedly, as I heard” and reported speech such as “it is said that” could be utilized.

Rusçada Fiillerin Türkçedeki Öğrenilen Geçmiş Zamanda Eşdeğerlik Sorunu

Arif Yıldırım¹

Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
<https://orcid.org/0000-0003-2284-5939>

ÖZET

MAKALE BİLGİSİ

Çalışmada, Rusça ve Türkçede fiillerin geçmiş zaman eşdeğerlik sorunu incelenmiştir. Türkçe görülen ve öğrenilen olmak üzere iki türlü geçmiş zamana sahipken, Rusçada tek bir geçmiş zaman vardır. Çalışmada, bu farktan yola çıkarak Türkçede öğrenilen geçmiş zamanın Rusçada eşdeğerlik sorununa çözüm önerileri tartışılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe ve Rusça öğretiminde kullanılan ders kitaplarından ve Dilbilim terminolojisi sözlüğünden veriler toplanmıştır. Rusçadaki *говорят, оказывается, якобы* gibi ara söz ve ilgeçler yardımıyla özellikle bu dilde önekli hareket fiilleri eşdeğerlik sorunu ele alınmış olup, söz konusu sorunun ilgili kelimelerle kullanımının Rusçadan Türkçeye çeviriler örneğinde açıklamaları yapılmıştır. Çalışma ayrıca yabancı dil olarak Rusça öğretimi ve Rusçadan Türkçeye yapılan çevirilerde eşdeğerlik sorununa sunulan önerileriyle önem arz etmektedir.

Alınma

Tarihi:05.06.2019

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 30.06.2019

Anahtar Kelimeler: Rusça, Türkçe, geçmiş zaman, eşdeğerlik, yabancı dil öğretimi, çeviri

Giriş

Ural – Altay dil ailesinin, Altay kolunda yer alan Türkçe ve kökeni Doğu Slav dillerine dayanan Hint-Avrupa dil ailesine bağlı olan Rusça, bazı durumlarda benzerlik göstermesine rağmen, birçok bakımdan da değişiklik göstererek farklı dil ailelerine ait olduklarını bariz bir şekilde ortaya koymaktadır.

Ülkemizde Rusça öğretimi ve çeviri faaliyetlerindeki ivme Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) 1991 yılında dağılmasıyla hız kazanmış; 2010'lu yıllardan itibaren ise Rus dili gerek özel sektörde gerekse kamu kurum ve kuruluşlarında önemli bir yabancı dil olarak kendine yer edinmiştir. Rusça öğretiminde yükseköğretimin yanı sıra ilk ve ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim veren okullarda, dil merkezlerinin sayısında büyük artış gözlenmiştir. Yayıncılık faaliyetleri bakımından bilhassa Rusçadan Türkçeye yapılan edebi eser çevirileri günden güne artmaktadır.

Türkçe'nin sondan eklemeli bir dil olması, diğer bir deyişle, örneğin; yapım ve çekim eklerinin sona eklenerek yapılması; Rusçanın ise önekler veya sonekler alarak, ayrıca kelimenin kendi içerisinde değişiklikler yapılarak da oluşması nedeniyle, anadili Türkçe olup yabancı dil olarak Rusça öğrenenler açısından anlama ve uygulamada bazı zorluklara rastlanması, sözlü ve yazılı çevirilerde eşdeğerlik sorunlarıyla karşılaşılması kaçınılmazdır.

Bu bağlamda, her iki dil de olduğu üzere fiillerde zaman konusu önem arz eder. Rus dilinde fiiller/hareket fiilleri ile Türkçede bu konu karşılaştırıldığında anlam, biçim ve yapı

¹ Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Dr. Öğr. Üyesi

arifyildirim@erciyes.edu.tr

(0352) 207 66 66 / 33842

bakımından büyük farklılıkların bulunması, iki dil arasında eşdeğerlik sorununu ortaya çıkarır. Tanınmış Rus dilbilimci V.V. Vinogradov (1895–1969) *Rus Dili – Dil Hakkında Dilbilimsel Öğrenim* (Русский язык – грамматическое учение о слове) adlı kitabında Rusçada fiil konusu ile ilgili olarak şu sözleri söyler: “*Fiil, Rus dilinin en zor ve kapsamlı dilbilgisi kategorisidir. Diğer sözcük öbeklerine kıyasla çok daha fazla yapıya, farklı oluşuma sahiptir. Fiil yapıları isim gruplarının ve cümlelerin üzerinde sonuca ulaştırıcı bir etkiye sahiptir.*” (Виноградов, 1986, стр. 349)

Rusçanın isimlerde cinsiyet kategorisine sahip olması (*eril cins/dişil cins/nötr cins*); fiillerin geçmiş zaman çekimi yapılırken cümlenin öznesinin cinsinin dikkate alınması (*Андрей прочитал книгу – Andrey kitabı okudu / Книга лежала на столе – kitap masanın üzerinde duruyordu*); Türkçede ise Rusçadaki gibi gramer kategorisi olarak kelimelerde cins ayrımı yapılmayıp, ancak biyolojik açıdan cinslere rastlanması (*erkek işçi/kadın işçi; erkek kurt/dişi kurt*) (Кононов, 1956, стр. 39-40); fiillerin bitmişlik/bitmemişlik olmak üzere iki gruba ayrılması ve kullanım alanlarının belirli kurallara dayanması (*читать – несов. bitmemişlik fiili; прочитать – сов. bitmişlik fiili*), fiillerin biçimbilim, anlambilim gibi alanlarda Türkçeye nazaran bariz farklılıklar göstermesi, Türkçedeki öğrenilen geçmiş zaman konusunun Rusçada eşdeğerlik sorunu teşkil etmesi, karşılığının bir takım Rusça ara sözcükler ve ilgeçlerle yapılabilmesi (*Anton gitti. – Антон ушёл. / Anton gitmiş – Оказывается, Антон ушёл.*) vb. durumlardan dolayı, anadili Türkçe olan birisinin Rusça gramer kurallarını, anadili Rusça olan birisinin de Türkçe gramer kurallarını öğrenirken, fiillerin geçmiş zamanını anlayabilme ve kullanabilme konusunda zorlandığı ve yanlış kullanımlara sebep olduğu görülmektedir. Dahası Rusçadan Türkçeye, Türkçeden Rusçaya gerçekleşen sözlü ve yazılı çevirilerde de ciddi sorunlara yol açabilmektedir.

Bu durum araştırmacıların dikkatini çekmiş ve bazı çalışmalar yapılmıştır. Dr. Yelena Oganova *Rus Öğrencilere Türkçe'nin Zaman Paradigmasının Anlatılması İle İlgili Yöntemler* adlı çalışmada Türkçe ve Rusçanın zamanlarının yapısal ve anlamsal özelliklerini tartışmakta ve Rus öğrencilerin çeviri hatalarını önlemek adına örnekler inceleyip Türkçe'de zamanlar konusunu bu örnekler doğrultusunda analiz ederek bunlara dayalı bazı sonuçlar tespit etmektedir. (Oganova, 2016, s. 189-201) Çalışmada, Türkçe'deki zamanları kendi arasında kıyaslayarak (şimdiki zamanı geniş zamanla, geniş zamanı gelecek zamanla, geçmiş zamanın kendi arasında karşılaştırılması vb.) anadili Rusça olan birisinin karşılaşılabileceği durumları örneklerle incelemiş, ayrıca Rusça örnekler de vererek analiz ettiği makalesinde hareket fiillerinden ziyade diğer fiillere öncelik tanımıştır. Hanife Çaylak'ın *Anadili Türkçe Olan Yetişkin Bireylere İkinci Dil Olarak Rusça Öğretiminde Önekli Fiiller* adlı çalışmada ise öneksiz ve önekli hareket fiillerinin yanı sıra genel olarak fiiller konusu incelendiğini, daha çok biçimbilimsel ve anlamsal açıdan konuyu ele alındığını görmekteyiz. Önekli hareket fiillerinin geçmiş zaman kullanımlarında gözlemlenen hatalar başlıklı bölümünde hareket fiillerine kısaca değinilmiş ve farklı öneklerle “gitmek” fiili anlamsal bakımdan karşılaştırılmıştır. (Çaylak, 2015, s. 1255-1272)

Olena Kozan *Anlamsal Bilgilerin Dilde Kodlanması: Türkçe-Rusça Dil Çiftinde Eylem→Fiil* adlı makalesinde, eylem ve fiil kategorileri arasında bir sınır çizilmesi gerektiğini, eylem kategorisinin mantık, fiil kategorisinin ise dil dizgesi ile ilgili olduğunu vurgulamaktadır. Kozan, ayrıca, Türkçe-Rusça karşılaştırmalı çözümlemenin sonucunda biçimlerin arkasında ne tür mantıksal kategorilerin bulunabildiği, bu anlamsal bilgilerin nasıl kodlanabildiği, hangi bilişsel modelleri oluşturabildiği gibi sorunları tartışmaktadır. (Kozan, 2019, s. 54-72) Diğer bir çalışma ise Hüseyin Parlak'a aittir. *Rusçadaki Hareket Fiillerinin Ana Dili Türkçe Olan Sınıflarda Öğretiminin Sorunları, Prensipleri Ve Yöntemleri* başlıklı

çalışmasında araştırmacının Rusçadaki hareket fiillerinin öğretimi esnasında izlenmesi gereken yöntemlere ve eğitim materyali hazırlanmasında izlenecek prensiplere, metotlara değindiğini görüyoruz. (Parlak, 2016, s. 33-43).

Yapılan çalışmalarda görüldüğü üzere fiil konusu Çaylak, Kozan ve Parlak tarafından ana dili Türkçe olan öğrenciler için yabancı dil olarak Rusça (РКИ) kapsamında değerlendirilmekte, fiillerin biçimsel ve anlamsal özelliklerinin yanı sıra yabancı dil öğretim yöntemleri açısından ele alınmaktadır. Oganova ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Rus öğrencilerin zaman konusunda yaşadığı problemlerin altını çizerek çalışmaya anadili Rusça olup yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler açısından yaklaşmıştır.

“Rusçada Fiillerin Türkçedeki Öğrenilen Geçmiş Zamanda Eşdeğerlik Sorunu” adlı çalışmamda ise Rusçada fiil konusunu geçmiş zamanda değerlendirme yaparak özellikle Rusçada önekli hareket fiillerinin Türkçede öğrenilen geçmiş zamanda karşımıza çıkan eşdeğerlik sorunu üzerinde durulmuştur. Her iki dil geçmiş zaman açısından karşılaştırılarak çevirilerle eşdeğerlik sorununa değinilmektedir.

Rusça ve Türkçede Geçmiş Zaman

Rusçada geçmiş zaman biçim açısından, düzensiz çekime sahip fiiller hariç, fiillerin master eki -ть yerine, geçmiş zaman eki -л'ın ve bu eke eylemi gerçekleştirenin cinsi ve sayı eklerinin getirilmesiyle gerçekleşir. Örneğin *оку́тaк* anlamına gelen *читать* fiili *я/ты/он читал; я/ты/она читала; мы/вы/они читали* ve *оно читало* şeklinde biçim değiştirerek geçmiş zaman çekimi gerçekleştirilir.

Ancak, Rusça'da fiiller bitmemişlik görünüşlü fiiller (*глаголы несовершенного вида*) ve bitmişlik görünüşlü fiiller (*глаголы совершенного вида*) olmak üzere iki türe ayrılırlar. Her iki görünüşlü fiil biçimsel açıdan yukarıda bahsedilmiş olarak çekime uğrar ancak anlamsal açıdan fark teşkil ederler. Bitmemişlik görünüşlü fiiller eylemlerin sürekliliğine veya henüz tamamlanmadığına, bitmişlik görünüşlü fiiller ise onların bittiğine veya tamamlandığına işaret eder. (Karaağaç, 2018, s. 209-210) Rusçada, ayrıca, bitmemişlik görünüşlü fiiller geçmiş (*прошедшее время*), şimdiki (*настоящее время*) ve gelecek zamanlarda (*будущее время*); bitmişlik görünüşlü fiiller ise sadece geçmiş ve gelecek zamanda kullanılırlar.

Rusça'da bitmişlik görünüşlü fiiller, çoğunlukla bitmemişlik görünüşlü fiillere önek getirilerek (*читать/прочитать* – okumak, *ставить/поставить* – dik bir şekilde koymak), fiil içerisinde harf/ek değişimi yapılarak (*решать/решить* – karar vermek, çözmek; *открывать/открыть* – açmak) ya da tamamıyla birbirine benzemeyen farklı bir fiil kullanılarak (*класть/положить* – yatık bir şekilde koymak, *покупать/купить* – satın almak) oluşturulmuştur. Bitmemişlik ve bitmişlik türü fiiller master haldeyken aynı anlamı içerir, ancak bu fiiller zamanlarda kullanıldığında farklı işlev görerek eylemin gerçekleştiği zamanı bize aktarmaya yardımcı olurlar. Örneğin;

- *Раньше отец часто отправлял меня к дедушке.* (Babam önceden sık sık beni dedemin yanına gönderiyordu/gönderirdi). *Прошлым летом отец отправил меня к дедушке на месяц.* (Geçen yaz babam beni bir aylığına dedemin yanına gönderdi).
- *Когда она работала в цветочном магазине, каждый день ставила цветы в вазы.* (O çiçekçide çalışırken/çalışıyorken her gün çiçekleri vazolara koyuyordu/koyardı). *Мне подарили цветы и я сразу их поставила в вазу.* (Bana çiçek hediye ettiler ve ben onları hemen vazoya koydum).

- *Мама обычно покупала себе дорогие вещи. (Annem genellikle kendine pahalı eşyalar alıyordu/alırdı). Этим утром мама купила себе дорогую футболку. (Bu sabah annem kendine pahalı tişört aldı).*

Anlamsal açıdan geçmiş zamanda bitmemişlik görünüşlü fiiller, tekrar eden olayları (*я часто покупал подарки – Ben sık sık hediyeler aldım/alırdım*), aynı anda birbirine paralel olarak gerçekleşen olayları (*Когда я читал, Андрей слушал музыку – Ben kitap okurken/okuyordum, Andrey müzik dinliyordu*), bir süreçte gerçekleştirilen eylemleri anlatırken (*вчера я долго делал домашнее задание – dün uzun süre ev ödevi yaptım*) veya geçmişte gerçekleşen eylemin ne olduğunu belirtirken kullanılırlar (*вчера я был занят: я читал текст, учил глаголы, писал сочинение – dün meşguldüm: metin okudum, fiilleri ezberledim, kompozisyon yazdım*).

Bitmişlik görünüşlü fiiller ise sonuç bildiren, eylemin tamamlandığını bildiren durumlarda (*вечером я прочитал небольшой текст, выучил глаголы, написал сочинение – akşam küçük bir metin okudum/okuyup bitirdim, fiilleri ezberledim/ezberleme işlemi bitirdim, kompozisyon yazdım/yazıp bitirdim*), bir eylemin bitip diğerinin başladığını haber veren durumlarda (*вчера я сделал домашнее задание и пошёл в магазин – dün ev ödevini yaptım ve mağazaya gittim*), eylemin bir defaya mahsus yapıldığını belirtirken (*вчера я быстро написал сочинение – dün ben hızlı bir şekilde kompozisyon yazdım*) ya da bir eylemi tamamlayıp diğerine geçtikten sonra onun da tamamlandığını bildirirken (*сначала я позавтракал, потом принял душ – önce kahvaltı yaptım, sonra duş aldım*) kullanılırlar.

Ancak, Rusçada hareket fiilleri (*глаголы движения*) kendine has özelliklere sahiptir. Hareket fiillerinde kullanılan örnekler ise anlamsal bakımdan fiili değiştirdiği için bu sözcük oluşumuna göre farklılık göstermektedir. Hareket fiillerinde geçmiş zamanda yapılan ifadelerde de bu durum aynıdır. Bir sürece, eylemin tekrarına veya sonucuna bağlı olarak bitmemişlik görünüşlü veya bitmişlik görünüşlü önekli hareket fiilleri kullanılmaktadır. (*Прошлым летом брат часто приезжал ко мне в гости – Geçen yaz kardeşim sık sık bana misafirlığe geldi/geliyordu; Вчера брат приехал ко мне в гости – Dün kardeşim bana misafirlığe geldi*).

Rusça'da örnekler hareket fiillerine getirildiğinde, fiile yeni anlamlar katarlar. Tabloda Rusça yürüyerek gerçekleşen eylem olan, gitmek, gelmek anlamına gelen tek yönlü eylemi bildirirken «идти», çok yönlü eylemi bildirirken «ходить» fiiline getirilen örnekler ve fiile kazandırdığı anlamlar yer almaktadır. Öneksiz olarak bakıldığında her iki fiilde bitmemiş görünüşlü fiiller özelliğine sahipken tek yönlü eylemleri hareket fiillerine önek geldiğinde fiil, bitmiş görünüşlü fiil olarak özelliğini değiştirir. Larisa Muravyeva'nın *Rusça'da Hareket Fiilleri* (Muravyeva, 1998, s. 222-227) adlı kitabındaki hareket fiili örneklerinin anlamı konusunu baz alarak oluşturulan tabloda¹ örneklerin fiile kazandırdığı anlamları ve bu örneklerin bitmemişlik ve bitmişlik görünüşlü hareket fiilleriyle geçmiş zamanda nasıl kullanıldıklarını görmek mümkündür.

Önek	Bitmemişlik görünüşlü hareket fiili (<i>несов.</i>) Bitmişlik görünüşlü hareket fiili (<i>сов.</i>)	Önekin fiile kazandırdığı anlam
В(О)-	входить (<i>несов.</i>)/войти (<i>сов.</i>) <i>Он вошёл в комнату. – O odaya girdi.</i>	içeriye doğru hareket(giriş)
ВЫ-	выходить (<i>несов.</i>)/выйти (<i>сов.</i>) <i>Он вышел из комнаты. – O odadan çıktı.</i>	dışarıya doğru hareket (çıkış);

¹ Tabloda örneklerden sadece birkaçı yer almaktadır.

	<i>Директор вышел. Скоро вернётся.</i> – Müdür çıktı. Yakında döner. <i>Я вышел по тропинке к реке.</i> – Patika yoldan nehre çıktım.	kişinin geçici yokluğu; hareketin sonunda bir şeyin bulunması vb.
ПРИ-	приходить (несов.)/прийти (сов.) <i>Я пришёл домой.</i> – Eve geldim.	gelme eylemi; amaca ulaşma
У-	уходить (несов.)/уйти (сов.) <i>На работе никого нет: все уже ушли домой.</i> – İş yerinde hiç kimse yok: Herkes eve gitti/gitmiş. <i>Почему вы ушли от нас? Нам скучно без вас!</i> – Neden bizden gittiniz/ayrıldınız? Siz olmadan/sizsiz sıkılıyoruz.	kişinin veya eşyanın belirli yerde bulunmayışı; bulunduğu yerden ayrılma, terk etme
ПЕРЕ-	переходить (несов.)/перейти (сов.) <i>Мы перешли через улицу.</i> – Biz sokağı geçtik. (Karşıdan karşıya).	bir şeyin bir tarafından öteki tarafına geçme hareketi; bir yerden başka bir yere geçme hareketi
ОБ(О)-	обходить (несов.)/обойти (сов.) <i>Мы обошли здание театра и осмотрели его.</i> – Tiyatro binasının etrafını dolaştık ve ona (detaylı bir şekilde) baktık.	Bir şeyin, yerin, kişinin etrafında hareket
ПРО-	проходить (несов.)/пройти (сов.) <i>Мы прошли сквозь толпу.</i> – Kalabalığın arasından geçtik. <i>Они прошли мимо аптеки.</i> – Eczanenin önünden geçtik. <i>Мы прошли пешком две остановки.</i> – Yürüyerek iki durak geçtik.	bir şeyin içinden, arasından, önünden geçme; kat edilen uzaklığı belirterek ilerlemek

Ruşçada hareket fiillerini ayrı değerlendirecek olursak, genel olarak hem bitmişlik görünümlü fiillerin hem de bitmemişlik görünümlü fiillerin verilen tablodaki örnek cümlelerinde görüldüğü üzere Rusçada biçim açısından aldıkları takıyla benzerlik olmasına rağmen anlam ve işlev bakımından farklılık ortaya çıkmaktadır. Türkçede geçmiş zaman, görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman olmak üzere iki türde karşımıza çıkar. Türkçede fiillerin mastar eklerinin (-mak, -mek) yerine -tı/-ti; -dı/-di -tu/-tü; -du/-dü getirilerek görülen geçmiş zaman yapılı ve anlam açısından ise eylemin kesin bir zaman dilimi ile dil kullanıcısının bilgisi dahilinde gerçekleştiği anlamını verir. Rusçadaki bitmiş görünümlü fiillerin geçmiş zamanı ile Türkçede görülen geçmiş zamanın anlam ve işlev bakımından benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Türkçede fiilin mastar eki yerine -mış/-miş; -muş/-müş getirilerek yapılan öğrenilen geçmiş zaman, kullanımı bakımından, görülen geçmiş zamandan farklıdır. Öğrenilen geçmiş zaman, belirli bir geçmişte ve kesin biçimde tamamlanmış fakat sonradan öğrenilmiş veya kesinliği hala bilinmeyen bir olma veya yapmaya işaret eder. Örneğin: “*Dün gece İzmir’e çok yağmur yağmış.*”. Olayların görmeye değil duymaya dayalı olmasından ötürü masal ve fıkraların anlatımında kullanılır. Örneğin: “*Bir gün Nasrettin Hoca’ya sormuşlar.*”. *Belki, galiba, sanırım* gibi cümle başı edatlarıyla ve -dır kuvvetlendirme ve ihtimal birleşik çekimi ile kullanıldığında ihtimal, varsayım anlamları taşır. Örneğin: “*Kim bilir şimdiye kadar gelmiştir.*” Öğrenilen geçmiş zamanın en yaygın kullanımlarından biri, gerçekleştiği kesin olarak bilinen bir olayı dile getirmektir. Ana zamanlardan biri olarak, birleşik çekimleri bol

olan bir zamandır. -dır kuvvetlendirme ve ihtimal birleşik çekim ekiyle gerçekleştirilen, öğrenilen geçmiş zamanın geniş zaman birleşik çekimine taşınması durumunda, bu zaman, görülen geçmiş zamanmış gibi anlam kazanır: “*Böylece hava boşluğunda uçuşan dilin sesleri resmedilerek kalıcı kılınmıştır.*” (Karaağaç, 2018, s. 423) Türkçede öğrenilen geçmiş zaman anlam, işlev ve kullanım bakımından dikkate alındığında, Türkçe görülen geçmiş zamanın Rusçaya olan benzerliğinin aksine, ara söz ve ilgeçler yardımı olmadan oluşturulan Türkçedeki öğrenilen geçmiş zamanın, Rusçada ne bitmişlik görünüşlü fiiller ne de bitmemişlik görünüşlü fiillerin geçmiş zamanıyla tamamıyla örtüşüğünü söylemek mümkün değildir.

Rusçada Fiillerin Türkçedeki Öğrenilen Geçmiş Zamanda Eşdeğerlik Sorunu

Eş değer olma durumu, muadelet anlamlarına (Türk Dil Kurumu, 2011, s. 822) gelen eşdeğerlik kavramı, çeviribilimde sıkça kullanılır. Bu bağlamda, örneğin, çeviriye dilbilimsel açıdan yaklaşımda eşdeğerlik kavramının tanımı kaynak ve erek dilin aynı durumu farklı biçimsel ya da yapısal yollara başvurarak anlatma demektir. (Gürçağlar, 2011, s. 114) Dahası çeviri bir yöntem olarak yabancı dil öğretiminin temel yöntemlerinden birisidir.

Yabancı dil öğretim yöntemlerinden dilbilgisi-çeviri yönteminde akla dayalı çözümlenmeler, kural öğrenme ve karşılaştırmalı çalışmalara yer verilip verilen metnin incelenmesi sonucu dilin kurallarını öğretmek dilbilgisi-çeviri yönteminin temel özelliğidir. Dilbilgisi-çeviri yönteminde, ayrıca, karışık ve zor gramer kalıplarının çok ayrıntılı ve uzun açıklamaları verilir. Kuralların birbirinden bağımsız cümlelerde verilmesi, çekimlerin gösterilmesi ve çeviri yapılması ile başlanır. Çeviri ise okuma işleminden sonra yapılır, önceleri daha kolay klasik yapıtlar çevrilir. Daha sonra gramer kurallarının verilmesi ile daha zor ve karmaşık eserlerin çevirilerine geçilir. Çeviri metnin içeriğine fazla önem verilmez. Metnin içeriği gramer analizi için alıştırmaya niteliğindedir. Yani metin, anlamdan ya da metinde anlatılandan çok içindeki cümle kalıpları için önemlidir ve bunlar gramer öğretimi için alıştırmaya özelliği taşır. Bu alıştırmaların birbiri ile ilişkisi olmayan cümleleri amaç dilden, anadile çevirmek için kullanılır. (Demirel, 1990, s. 32-33)

Çeviri ve yabancı dil öğretimi, görüldüğü üzere, birbiriyle ilişkilidir. Rusçadaki geçmiş zaman ile Türkçedeki geçmiş zamanın -öğrenilen geçmiş zamanın- eşdeğerlik sorunu da bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Karaağaç’ın öğrenilen geçmiş zaman kullanımı çalışmasında yer verdiği bilgi ve örnek cümlelere dayanarak hazırlanan Türkçeden Rusçaya çeviride eşdeğerlik sorununu görmek mümkündür.

Türkçede öğrenilen geçmiş zamanın kullanımı:

- a. Öğrenilen geçmiş zaman belirli bir geçmişte ve kesin biçimde tamamlanmış, fakat sonradan öğrenilmiş veya kesinliği hala bilinmeyen bir olma ve yapmaya işaret eder:
 - Акреп, nokta nokta ruhumu sokmuş. (*Якобы, скорпион ужалил мою душу точно.*)
 - Ааа, çorabım kaçmış. (*Ааа, оказывается, на моих колготках/на моём чулке пошла стрелка.*)
 - İstanbul’u aldığında Fatih 21 yaşındaymış. (*Оказывается, Фатиху был 21 год, когда он взял Стамбул.*)
 - Dün gece İzmir’e çok yağmur yağmış. (*Говорят, прошлой ночью в Измире шёл сильный дождь.*)

- b. Masal ve fıkraların anlatımlarında, öğrenilen geçmiş zaman kullanılmasının kural haline gelişinin nedeni; bunlardaki olayların görmeye değil, duymaya dayalı olmasındandır.
- Bir varmış, bir yokmuş. (*Жили-были...*)
 - Bir gün Nasrettin Hoca'ya sormuşlar. (*Однажды спросили у Насреддина Ходжи*).
- c. 'belki, galiba, sanırım' gibi cümle başı edatlarıyla ve –dır geniş zamanda bildirme veya kuvvetlendirme ve ihtimal çekimi ile beraber kullanıldığında ihtimal, varsayım anlamları taşır.
- Kim bilir şimdiye kadar gelmiştir. (*Кто знает, может быть он уже пришёл*).
 - Belki o da beni sevmiştir. (*Может, и она меня полюбила*).
- d. Öğrenilen geçmiş zamanın en yaygın kullanımlarından biri, gerçekleştiği kesin olarak bilinen bir durumu dile getirmektir. Öğrenilen geçmiş zaman, ana zamanlardan biri olarak, birleşik çekimleri bol olan bir zamandır. –dır geniş zamanda bildirme ekiyle de pekiştirilir ve görülen geçmiş zamanmış gibi anlam kazanır:
- Böylece hava boşluğunda uçuşan dilin sesleri resmedilerek kalıcı kılınmıştır. (*Оказывается, слова, летающие в пустом воздухе, были записаны и запечатлены навечно*).
 - Bu sevgi burada bitmiştir. (*Видимо, эта любовь закончилась здесь*). (Karaağaç, 2018, s. 614-615)

Açıklama ve örneklerden de anlayacağımız üzere öğrenilen geçmiş zaman farklı durumların geçmiş zaman ifadelerinde kullanılmaktadır ve Rusça'da eşdeğerlik sorunu olması nedeniyle, Türkçe öğrenilen geçmiş zamanın karşılığını Rusça olarak ararken *видимо, говорят, якобы* gibi ara söz ve ilgeçlere ihtiyaç duyulur. Eşdeğerlik sorununun daha iyi anlaşılabilmesi için Eyüp Geniş'in çalışmasında (Гениш, 2008, стр. 45-50) yer alan Türkçe cümleler Rusça çevirileriyle bakışımı olarak aşağıda yer verilmiştir:

Annesi para vermiş.	<i>Говорят, мама дала ему деньги.</i>
Bugün çok yorulmuşum.	<i>Как же я, оказывается, сегодня устал.</i>
Ahmet'in parasını ben çalmışım.	<i>Якобы я украл деньги у Ахметы.</i>
Onu biz şikayet etmişiz.	<i>(оказывается) Якобы мы на него жаловались.</i>
Bir varmış, bir yokmuş.	<i>Жили-были...</i>
Bir tane üç gözlü dev varmış.	<i>Жил-был трёхглазый великан.</i>
Babam onu markette görmüş.	<i>(оказывается/говорят, что/сказал, что) Папа видел его в продуктовом магазине.</i>
Teyzesinin yanında kalmış.	<i>По слухам, она остановилась у своей тёти.</i>
Kavgayı sen başlatmışsın.	<i>Говорят, ты начал драку.</i>
Ona yeni bir oyuncak almışlar.	<i>Говорят, (оказывается) ему купили новую игрушку.</i>

Türkçede öğrenilen geçmiş zamanın eşdeğerlik sorunu Rusçadaki hareket fiilleriyle kurulan cümlelerde daha net görülür. Aşağıdaki tabloda Türkçe hareket bildiren eylemlerle kurulmuş cümlelerin Rusça çevirileri verilmiştir:

Ahmet eve gitmiş.	<i>Оказывается (сказал/а/и, что) Ахмет ушёл домой.</i>
Dün Necla gelmiş.	<i>Говорят, вчера приехала Неджла.</i>

Henüz işten gelmemiş.	<i>Оказывается (сказал/а/и, что) он всё ещё не пришёл с работы.</i>
Dün de okula gitmemişsin.	<i>Оказывается, (говорят) ты и вчера не ходил в школу.</i>
İstanbul'a da gitmiş mi?	<i>Говорит, он и в Стамбул ездил?</i>
Onu hava alanına götürmemişler mi?	<i>Оказывается, они не отвезли его в аэропорт?</i>
Dün okula gitmemiş mi?	<i>Оказывается (сказал/а/и, что) он вчера не ходил в школу?</i>
Ben birkaç defa bu kafeye gelmiştim.	<i>Оказывается, я несколько раз ходил в это кафе.</i>
Annem gitmiş.	<i>Моя мама, оказывается, ушла.</i>
Duydun mu o dün arkadaşlarıyla lunaparka gitmiş.	<i>Ты слышал, в тот день она, оказывается, вместе с друзьями пошла на аттракционы.</i>
Dün Rusya'dan bir heyet gelmiş.	<i>Вчера, говорят, приехала делегация из России.</i>

Tablolarda da gördüğümüz gibi öğrenilen geçmiş zaman örnek cümlelerini Rusça'ya çevirirken ara söz ve ilgeçleri doğru seçebilmemiz için, öğrenilen geçmiş zamanda ifade edilen duruma hakim olmamız ve eylemin gerçekleştiğini söyleyen dil kullanıcısının kimden duyduğu veya önceden bilmeyip sonradan öğrendiği bir bilgiyi aktardığına dair bilgiyi iyi bilmemiz gerekir. Örneğin; 'Annem gitmiş' cümlesinde dil kullanıcısının dinleyiciye aktarmak istediği bilgiyi Rusça'ya çevirirken eğer biz olaya hakim durumdaysak doğru çevirebiliriz, aksi taktirde çevirimiz yanlış olur. Örneğin, "Annem gitmiş" cümlesini ele alırsak Rusça çevirisinde karşılaşılabilecek sorunlar ve dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekildedir:

- Eğer annenin gittiğini dil kullanıcısı sonradan görerek öğreniyorsa; örneğin annesinin evde olduğunu düşünürken, eve girdiğinde onun evde olmadığını anlıyorsa Rusça «*оказывается, мама ушла*» olarak ifade etmesi gerekir.
- Ancak, annesinin evde olmadığı bilgisini annesinden öğrenip bir başkasına aktarıyorsa, «*говорит, что она ушла veya сказала, что она ушла*» ifadelerini kullanmamız gerekmektedir.
- Eğer anne ironi ile olaya yaklaşp evden gittiğini söylüyor ve dil kullanıcısı buna inanmıyorsa ve bu durumu bir başkasına aktarıyorsa «*якобы/будто бы она ушла*» olarak ifade edilir.
- Annesinin gittiğini başka insanlardan öğrenip birisine bu durumu aktarıyorsa, Rusça «*говорят, мама ушла*» veya «*по слухам/ходят слухи/прошёл слух, что мама ушла*» gibi kelime veya ara sözler kullanmamız gerekmektedir.

Öğrenilen geçmiş zamandaki cümlelerde önekli hareket fiili kullanmamız gereken durumlarda ayrıca şöyle bir durumla da karşı karşıya kalmaktayız. Diyelim ki aktarmak istediğimiz bilginin kimden duyulduğu gibi bilgiye sahibiz, ama bitmemişlik/bitmişlik görünüşlü fiil seçimini doğru yapamıyorsak, yine ciddi problemlere yol açabilen çeviri sorunları yaşayabiliriz. Örneğin; Anlamsal açıdan birbirine zıt olan *при-* ve *у-* önekleriyle oluşturulmuş '*приходить/уходить*' bitmemişlik görünüşlü fiilleri ve '*прийти/уйти*' bitmişlik görünüşlü fiillerini öğrenilen geçmiş zamanda karşılaştıracak olursak; «*Оказывается, papa приходил на обед и снова ушёл на работу.*» cümlesi Türkçeye «*Babam öğle yemeğine eve gelmiş ve yine işe gitmiş.*» olarak çevrilir ve burada

приходил ile “kişi buradaydı ve buradan gitti” anlamı katılırken “оказывается” ara sözü bitmemiş görünüşlü hareket fiili ile Türkçedeki öğrenilen geçmiş zamanın eşdeğerliği sağlanmış olur. Ancak, bitmiş görünüşlü hareket fiili ile kurulan “Оказывается, папа пришёл домой и сел смотреть телевизор.” cümlesi Türkçeye “Babam eve gelmiş ve televizyon izlemeye koyulmuş.” şeklinde çevrilir. Bu cümlede ise пришёл fiili ile kişinin şu an burada olduğu anlamı verilir ve Türkçede öğrenilen geçmiş zaman anlamı yine “оказывается” ile sağlanır.

Rusçada при- ile oluşturulan hareket fiilinin anlamsal açıdan zıttı у- öneki ile yapılır ve yine öngörülen geçmiş zaman eşdeğerliği ara söz ile sağlanır: “Говорят, он ненадолго уходил в спортзал, но сейчас он уже дома.” cümlesinin Türkçe karşılığı “O kısa süreliğine spor salonuna gitmiş, ama şimdi evdeymiş.” şeklindedir. Уходил fiili burada cümleye kattığı anlam kişinin burada olmadığı ama geri döndüğü bilgisini verir. Ancak, cümlede yer alan “говорят” ara sözü ile cümlelerin Türkçe öğrenilen geçmiş zaman karşılığı sağlanır. Benzer durum “Говорят, папа ушёл на работу, вернётся домой вечером.” cümlesinde de görülür. Türkçe karşılığı “Babam işe gitmiş, akşam eve dönecekti.” olan bu cümlede ушёл fiilinin kattığı anlam eylemi gerçekleştiren kişinin burada olmadığı, buradan ayrıldığıdır. Ancak, diğer örnek cümlelerde olduğu gibi, cümlede yer alan “говорят” ara sözü ile Türkçedeki öğrenilen geçmiş zaman eşdeğerliği sağlanır.

Anadili Türkçe olanların, öğrenilen geçmiş zamanda önekli hareket fiillerini kullanırken, bitmemişlik ve bitmişlik görünüşlü fiillerin geçmiş zaman kullanım farkını iyi kavraması ve doğru kullanımına hakim olması gerekmektedir. Dil kullanıcısı bu fiilleri yanlış kullandığı takdirde ifade etmek istediği şeyin dinleyici tarafından yanlış anlaşılmasına sebep olur. Yanlış kullanıma örnek verecek olursak; “Говорят, Андрей уходил в магазин.” Türkçeye çevirisi “Andrey mağazaya gitmiş” şeklindedir. Ancak, Rusçada bitmemiş görünüşlü hareket fiili bu cümlede “Andrey gidip geri dönmüş ve şu an burada” olduğu anlamını verir. Eğer dil kullanıcısı bu cümlede, görülen geçmiş zamanda ‘уходил’ bitmemişlik görünüşlü fiil yerine, ‘ушёл’ bitmişlik görünüşlü fiil kullanmış olsaydı “Говорят, Андрей ушёл в магазин.” (Andrey mağazaya gitmiş.) cümlesiyle aktarılmak istenilen ifade tamamıyla değişirdi, dinleyiciye Andrey’in oradan ayrılıp mağazaya gittiği ve şu an burada olmadığı ifadesi aktarılmış olurdu. Bu nedenle, ifade aktarımlarında yanlış anlaşılmaya sebep olmamak için, dil kullanıcıları Rusça önekli bitmemişlik/bitmişlik görünüşlü fiillerin öğrenilen geçmiş zamanda kullanımlarını, karşı tarafa aktarmak istedikleri bilgi doğrultusunda seçmelidirler.

Sonuç ve Tartışma

Yapılan bu çalışmada Rusçada geçmiş zaman ile Türkçede öğrenilen geçmiş zaman arasındaki eşdeğerlik sorununun ortaya çıktığı görülmüştür. Rusçada geçmiş zaman biçim bakımından -л takısıyla cins ve sayı ekleri getirilerek yapılırken, anlam açısından farkını fiilin bitmemişlik ve bitmişlik görünüşlü fiiller üzerinden; hareket fiillerinde ise fiile getirilen önekler sayesinde yapılmaktadır. Türkçede ise geçmiş zaman biçim açısından -tı/-ti; -dı/-di -tu/-tü; -du/-dü getirilerek görülen geçmiş zaman; -mış/-miş; -muş/-müştür getirilerek de öğrenilen geçmiş zaman oluşturulur.

Rusçada bitmiş görünüşlü fiillerle yapılan geçmiş zamanla Türkçede görülen geçmiş zamanın tamamıyla olmasa da örtüştüğünü söylemek mümkündür. Ancak, öğrenilen geçmiş zaman ile kıyaslandığında eşdeğerlik sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu durum Rusçada hareket fiillerinde daha net şekilde görülmektedir. Yabancı dil olarak Rusça öğretiminde fiillerde

zaman konusu aktarılırken, anadili Türkçe olan öğrenciler için iki dil arasındaki bu eşdeğerlik sorunu üzerinde özellikle durulması gerekmektedir. Ayrıca gerek Rusçadan Türkçeye gerekse Türkçeden Rusçaya yapılan sözlü, yazılı çevirilerde çevirmenin eşdeğerlik konusunda sorunlarla karşılaştığı görülmektedir.

Rusça'da geçmiş zamanın bitmemişlik/ bitmişlik görünüşlü fiiller ve onların kullanım alanları ve bu alanlardan ortaya çıkan anlamlar, daha çok Türkçe görülen geçmiş zamana eşdeğerdir. Türkçe öğrenilen geçmiş zamanın sadece Rusça bu iki türe giren fiillerle değil, bu fiillerle kullanılan ara sözler yardımıyla ifade edilebileceğini belirttiğim çalışmamda; dil kullanıcısı tarafından söylenilmek istenene göre, belirli ara söz ve ilgeçlere dikkat edilerek öğrenilen geçmiş zamanda karşılaşılan eşdeğerlik sorununun çözülebileceği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Eşdeğerlik sorununa çözüm olarak aşağıdaki tabloda yer alan Rusça bazı ara söz ve ilgeçlerin yabancı dil olarak Rusça geçmiş zaman öğretimi sırasında öğrencilere dilbilgisi-çeviri yöntemi kullanılarak öğretilmesi, çeviri esnasında bu ifadelerle dikkat ederek aktarımın gerçekleştirilmesi kanımca uygun görülmektedir.

Оказывается	<i>вводное слово/ara söz; parenthetic</i>	
	meğer (оказывается) - Meğer bizi <u>kandırmış</u> . (<i>Оказывается, он нас обманул</i>). meğerki (оказывается) - Meğerki olaydan hiç haberi <u>yokmuş</u> . (<i>Оказывается, он и не слышал об этом</i> .)	meğerki -miş + , meğer + -miş
Говорят	<i>вводное слово/ara söz; parenthetic</i>	
	(Diyorlar ki) Dün okula gitmemişsin. (<i>Говорят, ты вчера не ходил в школу</i>).	diyorlar ki, diyorlar + -miş *Говорят/ говорит, что/ говорил (-а,-и), что/ сказал (-а,-и), что
Видимо	<i>вводное слово/ara söz; parenthetic</i>	
	(Görünüşe göre) Andrey bugün işe gelmemiş. (<i>Видимо, Андрей сегодня не пришёл на работу</i>). Meğerse onların misafirleri dün gelmemiş. (<i>Видимо, их гости не пришли вчера</i>).	anlaşılan, meğerse, görünüşe göre + mış
По словам	<i>вводное слово/ara söz; parenthetic</i>	
	Müdürün dediğine göre, dün çocuk festivali <u>olmamış</u> . (<i>По словам директора, вчера не было детского фестиваля</i>).	-a göre, dediğine göre, sözüne göre + -miş
По слухам	<i>вводное слово/ara söz; parenthetic</i>	
	Duyduğuma göre Vladimir yeni bir daireye taşınmış ve eski komşuları ile irtibatı <u>kesmiş</u> . (<i>По слухам, Владимир переехал в новую квартиру и перестал общаться с</i>	duyulana göre, dedikodulara göre + -miş

	<i>бывшими соседями).</i>	
Якобы	частица/ilgeç; <i>particle</i>	
	Güya sen onu <u>kandırmışsın.</u> (<i>Якобы ты его обманул.</i>)	güya + -mış, sanki + -mış
Будто, словно, вроде	частица/ilgeç; <i>particle</i>	
	О bizim gelişimize memnun <u>değilmiş gibiydi.</u> (<i>Он словно/вроде не был рад нашему приезду</i>)	sanki, + -mış, -mış gibi

Gerek yabancı dil olarak Rusça öğretimi gerekse her iki dilde karşılıklı yapılan sözlü ve yazılı çevirilerde, Rusçada bitmemişlik/bitmişlik görünüşlü önekli hareket fiillerinin geçmiş zaman kullanımı, Türkçedeki öğrenilen geçmiş zamanla kıyaslandığında eşdeğerlik sorunu daha açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin; “Dün Rusya’dan bir heyet gelmiş. – Вчера, *говорят*, приехала делегация из России.” cümlesinde Türkçede öğrenilen geçmiş zamanda belirli bir geçmişte ve kesin biçimde tamamlanmış, ama sonradan öğrenilmiş ‘gelmek’ fiili ile kurulan cümlenin Rusça eşdeğerliği ise sadece ‘приехать’ fiilinin geçmiş zamanda kullanılmasıyla değil, ayrıca ‘говорят’ ara sözü kullanılarak elde edilir. Eşdeğerlik sorununa çözüm olarak sunulan çalışma yapılmadığı taktirde, ‘говорят’ ara sözünün cümleye kattığı anlam gözden kaçırılacaktır. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Rusça öğrenenler ve çeviri yapanlar ilgili cümlede sadece görülen geçmiş zamana tekabül eden ‘приехала’ fiilini dikkate alarak eşdeğerlik sorununa sebep olacaktır. Ayrıca, dilbilgisi-çeviri yöntemi ile Rusça öğretimi sırasında ve/veya Rusçadan Türkçeye yapılan çevirilerde ‘говорят’ ara sözünün kelime anlamı vurgulanmak istenmediği sürece, fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi ile bırakılması yeterli olacaktır.

Sonuç olarak, Rusça ve Türkçede fiillerin geçmiş zaman kullanımları karşılaştırıldığında Türkçe öğrenilen geçmiş zamanın, Rusça geçmiş zamanda eşdeğerlik sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu eşdeğerlik sorunu Rusçada hemen her fiilde görülmesinin yanı sıra özellikle önekli hareket fiillerinin kullanım açısından yabancı dil olarak Rusça öğretimi, öğrenimi ve çevirilerde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, ancak, Rusçada “оказывается, говорят, видимо, по словам, по слухам, якобы, будто, словно, вроде” gibi ara söz ve ilgeçlerin yalnızca kelime anlamı olarak değil, Rusça geçmiş zamanda kullanılan cümlelere kattığı anlamla da ilişkilendirilerek Türkçe eşdeğerlik sorununa çözüm bulunabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Çaylak, H. (2015). Anadili Türkçe Olan Yetişkin Bireylere İkinci Dil Olarak Rusça Öğretiminde Ön Ekli Fiiller. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1254-1272.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler* (2. b.). Ankara: USEM Yayınları.
- Karaağaç, G. (2018). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü* (2. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kozan, O. (2019). Anlamsal Bilgilerin Dilde Kodlanması: Türkçe-Rusça Dil Çiftinde Eylem→Fiil. *Dil Dergisi*, 170(1), 54-72.
- Muravyeva, L. S. (1998). *Rusça'da Hareket Fiilleri*. (B. Köker, Çev.) İstanbul: Multilingual.
- Oganova, E. (2016). Rus Öğrencilere Türkçenin Zaman Paradigmasının Anlatılması ile İlgili Yöntemler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 62(2), 189-201.
- Parlak, H. (2016). Rusçadaki Hareket Fiillerinin Ana Dili Türkçe Olan Sınıflarda Öğretilmesi Sorunları. *İdil*, 5(20), 33-42.
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2011). *Çevirinin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük* (Cilt XI). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Виноградов, В. В. (1986). *Русский Язык – Грамматическое Учение о Слове* (изд. 3.). Москва: Издательство Высшая Школа.
- Гениш, Э. (2008). *Грамматика Турецкого Языка. Фонетика, Морфология, Этимология, Синтаксис, Орфография, Знаки Препинания* (Т. II). Москва: Издательство ЛКИ.
- Кононов, А. Н. (1956). *Грамматика Современного Турецкого Литературного Языка. Имя Существительное. Категория Пола*. Ленинград: Академии наук СССР.

Please cite as:

Yıldırım, A. (2019). The Equivalence problem of Russian Verbs to Reported Past Forms of Turkish Verbs. *International Journal of Social Science Research*. Vol. 8, No. 1, 46-60.